

GAZETA LWOWSKA.

We Srodę

N^{ro}. 3.

7. Stycznia 1818.

Wiadomości kraiove.

Z Łwowa. — N. Pan raczył Galicyjskiemu Radcy gubernialnemu, W. Aloyzemu Thürmanowi, przez wzgląd na jego wiadomości i świetną zdolność, powierzyć urząd Starosty cyrkulowego w Tarnopolu.

Mając N. Pan najłaskawszy wzgląd na gorliwą aplikację Galicyjskiego gubernialnego Praktykanta konceptowego, Urodz. Haroła Chlibkiewicza Rutkowskiego, raczył mianować go bezpłatnym Kommissarzem cyrkulowym w Galicyi.

Aloizy Uhle, Professor Styłu w Gimnazjum Piseckiem, mianowany przez N. Pana dla swoich wiadomości i innych zalecających go przyniotow, Dyrektorem nowo-utworzonej Szkoły realnej Lwowskiej.

Według rozporządzenia J. C. H. Mości, ma od dnia 1go przyszłego miesiąca Lutego opłata od listow na pocztę oddawanych, tudzież opłata od dyliżansu, uiszczaną być w monecie konwencyjnej.

Na uposażenie szkoły gminnej w kamealnych dobrach Dorozowie założyc się mającej, obowiązała się Gmina Dorozowska corocznie 250 ZR. składać, tameczny zaś grekokatolicki Pleban, JX. Daniel Kuczanowski, dał dóm na szkołę, i ofiarował ogród z łąką dla nauczyciela.

Na uposażenie szkoły gminnej w Frysztaku, w Cyrkule Jasielskim, ofiarowało Dominium corocznie 50 ZR. i 10 grządek ogrodu, Gmina 20 ZR., a Pleban JX. Hałdziński 25 ZR. corocznie.

Rządowi krajowemu miło jest te piękne czyny publicznie pochwalić.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północnej.

Zjednoczone Stany, zawarwszy traktat z kilku pokoleniami Indyjskimi nad rzeką Ohio, zyskały na tem 8 milionów morgów ziemi. Traktat ten wraz z kilku innymi podobnymi, jest najszybszym sposobem powolnego połączenia się ludzi różnego koloru w północnej Ameryce. Pierwszy do tego krok

uczynił Prezydent Jefferson, a korzyści jego dostatecznie się z czasem pokażą.

Rząd Amerykański, czyniąc zadosyć żądaniu Posta Hiszpańskiego, pociągnął do odpowiedzialności iociu Officerów Angielskich, za to, iż ośmielili się publicznie na ulicy w Filadelfii uczyć obrotów wojskowych ludzi, których do pułku jazdy dla powstańców południowo-Amerykańskich zaciągnęli.

Ruryer Angielski donosi z Bostonu pod d. 11. Listopada, iż według ostatnich urzędowych listow Posta Zjednoczonych Stanow przy Dworze Madryckim, przeda Hiszpania tymże Stanom niezawodnie Obiedwie Floridy. Mieszala się wprawdzie w to Anglii, i chciała sama Prowincye te kupić; ale Hiszpania trwa w postanowieniu swoim, a Poselcy w Waszyngtonie, Kawaler Onis, otrzymał ode Dworu swojego zapieczetowane listy urzędowe, które dopiero w chwili pierwszego zgromadzenia się Kongressu otworzyć może.

Ameryka Hiszpańska.

Gazeta Hawannańska z dnia 21go Pazdziernika umieściła urzędowe doniesienie Hiszpańskiego Marszałka pełnego Don Paskuala Linnana, zdającego sprawę o oblężeniu i zdobyciu zamku Sombbrero i Conanja, w miesiącu Sierpniu. Doniesienie to przestane jest Wice-Krolowi Nowej Hiszpanii (Meksyku). — W zamku był Mina ze stronnikami swoimi, którzy wraz z cudzoziemcami 700 ludzi wynosili; napróżno usiłowano przymusić ich do poddania się przez odcięcie im żywności i wody. Dnia 1go Sierpnia postanowił przeto Jenerał Hiszpański obskoczyć zamek. Dnia 7go zrobili powstańcy wycieczkę, lecz gdy ich z wielką stratą odparło, postanowili opuścić zamek, a w nocy unknęli przez wylóm w murze Mina, Borja, i Encarnacion Ortez z najsłabszymi Officerami swoimi. Mina starał się ściągnąć do siebie hufce powstańców X. Torresa i innych Dowódców, a z temi wrócił się dnia 12go na pomoc osadzie, co mu się jednakowoż wcale nie powiodło. Nazajutrz chcieli oblężeni kapitulować, lecz wezwano ich, aby się na dyskrecyę poddali. Odmówili

tego, i zdać się, że jeszcze pewna liczba powstańców z zamku umknąć zdołała. Don Paskual postanowił więc przypuścić szturm, lecz nie można było zrobić w murze wylotu do przejścia zdatnego. Dnia 20go został nakłoniec zamek szturmem opanowany. Zabrano wiele iehców, między którymi znajdowało się 71 cudzoziemców. „Dodaliśmy z ubolewaniem (pisze gazeta Hawannahska), że wszystkich iehców, kobiety i dzieci wyjąwszy, wyróżniło 14

Podczas, gdy niektóre gazety donosiły, że Jenerał (powstańców) Paez w Prowincyi Wenezuelańskiej znaczną klęskę poniósł, donosi przeciwnie gazeta Jamaica-Courant, że tenże sam Jenerał wielkie korzyści odniósł, i zadać kłamstwo gazetom Curaçaoskim i pogłoskom Hiszpańskim z Karakasasu pochodzącym. Hiszpański Jenerał Calzada miał z 700 Kreolami przejść na stronę powstańców i złączyć się z Jenerałem Paezem. Obadwa uderzyli na Dowódców Hiszpańskich Correa i Garrina, i pobili onychże. Odszczerpięstwo Calzady przypisują niesnaskom, które się między nim i Morillem były wszczęły; chciał mu bowiem Morillo dowództwo odebrać i onegoż na czele wojska aresztować. Boliwar stoi w Guajanie; Piar, Paez i Marino ciągną do Karakasasu, opanowawszy już Kumanę i Barcellonę. Morillo stoi iak słyhać, jeszcze w Karakasie, lecz ma się zabierać do wywiezienia wszystkich ruchomych kosztowności tamecznych, zamyslaiąc udać się do Puerto-Cabello, a z tamąd na okręty, nie będąc w stanie bronić Karakasasu przeciwko przemocy powstańców.

Inne wiadomości z Curaçao donoszą, że Jenerał powstańców Piar do Varinas wkroczywszy, na 200,000 dollarów wartości zdobył. W bitwie przed zajęciem tego miastu stoczoney, miał jeden korpus Hiszpański całkiem zniesionym, a Jenerał Correa zabitym zostać. Miasta Merida i Truxillo znajdowały się w ręką powstańców, a w Marakaibo panowało wielkie zaburzenie, ponieważ zbuntowani mieszkańcy tameczni oręź przeciwko Władzy Królewskiej podnieśli.

Według nowszych wiadomości zadali powstańcy Hiszpańskiemu Jenerałowi Morillo wielką klęskę w Karakasie; musiał on nastąpić z tey Prowincyi i cofnąć się do La Guirry, lecz wątpią, żeby się i tam utrzymał zdołał.

F r a n c y a.

Z Paryża donoszą pod d. 12. Grudnia, co następuje: „Rosprawy względem wolności druku i prawnych środków, potrzebnych dla

zapobieżenia nadużyciu oneyże, rozpoczęły się już w Izbie Deputowanych, i toczą się, iak przewidywano, z żywością. Podany w tym względzie przez Ministra Sprawiedliwości, Berona Pasquier, projekt do prawa, znajduie w Izbie wielu przeciwników, a między oświeconą Publicznością małą pochwałę. Powstaia więc przeciwko niemu z mownicy Deputowani, różniący się całkiem w swoim sposobie myślenia. Choćby ten projekt w ogólności przeszedł, będzie iednakże nie w iednym artykule poprawnionym, lecz nie tak, iak proponowała wyznaczona przez Izbę do roztrząsania go Komisysa, której pracy nie uznano za odpowiadającą skutkowi długiej i wyswiecającej rozprawy. Utworzenie Sądu Przysięgłych na wszelkie przekroczenia w druku, obchodzi bardzo obrońców wolności onegoż, i spodziewaia się dopięć tego, nawet w razie przyjęcia ze strony Izby całkowitego projektu, gdyż myśl o utworzeniu rzeczowego Sądu, przez kilkunastu celujących światem swoim Deputowanych, będących na stronie Ministrów pochwaloną została. Zawieszenie wolności druku co do gazet i pism preryodycznych, nie będzie podobno, iak Ministerium żądało, do roku 1821go, lecz tylko na rok pozwołonem, a Ministrowie wezwani będą do tego, aby w biegu tegoż roku ułożyli ostateczny projekt do prawa o warunkach, pod któremi na przyszłość pisma preryodyczne używać mają wolności druku, której konstytucya wszystkim Francuzom z pewnemi ograniczeniami dozwala. — Sądzą także, iż konkordat i podany z nim projekt do prawa, mający, iako prawo organiczne obrzędów religijnych, zastąpić wszystkie dawniejsze prawa, konkordatem zniesione, doznają mocniejszego jeszcze oporu, aniżeli projekt względem wolności druku. Wiadomo przynajmniej z dotychczasowych obrad po Biórach, że wielu Deputowanych oświadczyło się przeciw kilkunastu punktom konkordatu i przeciw samemu projektowi do prawa organicznego, zamyslaiąc mówić przeciwko temu podczas publicznych rozpraw Izby. I Publiczność rozprawia żywo nad tym przedmiotem, a wielu jest przeciwnych temu projektowi. Wyszło już kilkanaście pisemek z tego powodu. Komisysa centralna, mająca sobie zleczone roztrząsanie konkordatu i nowego prawa organicznego, utworzona iest po największej części z Deputowanych stronnictwa ultraroyalistów, ależ i to stronnictwo oświadczyło się przeciwko projektowi. — W Radzie Stanu rozprawiano już kilkokrotnie nad projektem do prawa o edukacyi publiczney. Wypracował go Radea Stanu Cuvier, przez co projekt ten wzbudza tem samem wielkie oczekiwanie.“

Monitor umieścił kilka rozporządzeń

Królewskich. Jedno z nich, dnia 10. Grudnia wydane, zawiera przepisy względem sprzedaży 150,000 hektarów lasów na korzyść kasy umarżania długów, która to sprzedaż prawem skarbowem z dnia 25. Marca r. 1817 uchwaloną została. Inne rozporządzenie z tegoż samego dnia mianuje Jenerała Hrabiego Dejean Dyrektorem jeneralnym zapasów wojska, i dodać mu trzech zarządców. Trzeci rozporządzenie tycze się zapasów marynarki, i mianuje jeneralnego Zarządcę onychże.

S z w e c y a .

W Sztokholmie wyszło z druku następujące, godne uwagi zdanie sprawy z tego, co się w zarządzie Królestwa Szwedzkiego od ostatniego Seymu zdarzyło :

„W przeciągu czasu, który od ostatniego Zgromadzenia Stanów upłynął, pokój i przyjacielskie stosunki Królestwa z Mocarstwami zagranicznymi, nadarzyły N. Królowi Jmci upragnioną sposobność do poświęcenia starań i usiłowań swoich rozkrzewieniu handlu i przemysłu, tudzież zarządowi wewnętrznemu. Luboć prędkie przejście ze stanu wojny do stanu pokoju, osobliwie po gwałtownych wstrząśnieniach, któremi się ostatnie 20 lat wyszczególniała, stosunkowo takż w Szwedzkim handlu i w przychodach cłowych skutek swój okazało, przekonał się iednakże N. Król Jegomość z zaspokojeniem swoim, że ten, w bogatszych Państwach Europejskich tak widoczny skutek, dla Szwecyi nie tak znacznie stał się szkodliwym. Można było przewidzieć, że po przywróceniu pokoju w Europie handel przechodowy znenu dawnych dróg swoich szukać, a zatem nadal nie sama już tylko Szwecya kapalem iego zostawać będzie; a luboć się do tego ieszcze i owe przyczyniły środki, których się Jego Król. Mość dla utrzymania wartości monety, według życzenia Stanów z czasu do czasu chwycać musiał, przeciw przychody cłowe przewyższyły nawet summę, której się Stany spodziewały.“

„Czynny w korzystaniu ze wszelkiej sposobności, któraby handlowi Królestwa nowe pożytki nadarzyć mogła, zawarł N. Król Jegomość ze Zjednoczonemi Stanami Ameryki północney traktat handlowy, na zupełney równości praw i prerogatywy oparty. Traktat ten, aczkolwiek z wyjątkiem niektórych mniey ważnych warunków, które przedmiotem nowych ułhadów stać się musiały, przez Prezydenta Zjednoczonych Stanów potwierdzony, nie mógł ieszcze z przyczyny dopiero co rzeczonych ułhadów, powszechnie być ogłoszonym; Jego Królewska Mość spodziewa się przecież, iż wkrótce sposobność do tego otrzyma.“

„Dla dokładniejszego oznaczenia stosunków handlowych, które z mocy pokoju Frydriehshamskiego, i z mocy czynionych z czasu do czasu przedłużeń warunku onegoż w tym względzie, między Szwecyą i Finlandyą dotychczas zachodziły, podpisano został traktat z Dworem Ces. Rossyjskim w Petersburgu zawarty, którego zatwierdzenia wkrótce wymienianemi bydz mają. Jego Królewska Mość spodziewa się, że Stany z ukontentowaniem uznają słuszność i korzyść zasad, na których się traktat ten wspiera.“

„Dla dopełnienia obowiązków, o których N. Król Jegomość na ostatnim Seymie Stany uwiadomił, zostały Xięstwa Pomerzańskie i Rügenkie Królewsko Pruskiemu Rządowi w Październiku 1815go oddanemi. Na rachunek umowionej summy wykupney, uiszczono ze strony Pruskiej już kilka wypłat, a resztujące ieszcze wyłaty zawisły nayeelniej od obrachunków, które się z mieszkańcami Pomeranii ieszcze nie skończyły, a z których wiele dla Jego Królewskiej Mości tak było niespodzianych, iak przesadzoną iest summa onychże. Gdy iednakowoż układy w tej mierze niedawno stanowiący obrót swój wzięły, przeto spodziewa się Jego Królewska Mość z pewnością, że takowe bez dalszej przewłoki, i w sposób dla obu Mocarstw równie zaspokajający, skutek swój odniosą.“

„Jego Królewska Mość czuie ukontentowanie, że Stanom oznaymić może, iż dług Królestwa w Hamburgu, w Hollandyi, w Genui i w Antwerpii zaciągniony, sposobem przez Stany uchwalonym zapłacony został. Pożyczka w Lipsku iest więc iedyna, która ieszcze oddana nie iest. Jego K. M. ma iednakowoż nayzasadniejsze nadzieie, że przy ścislem trzymaniu się zasad wyłaty, które Stany na Zgromadzeniu swoim w latach 1812 i 1815 przepisały, także i ta wyłata daley przewlekana nie będzie, a zatem zupełnie dotrzymanem zostanie przyrzeczenie, które N. Król Jegomość i Jego Królewicowska Mość Xiążę Następca tronu dali Stanom na ostatniem ich Zgromadzeniu: że cały, dla Królestwa nader uciążliwy i do sił iego niestosowny dług zagraniczny zaciąconym będzie, dług, od którego prowizya niemal dwie trzecie części summy teraz pozwołoney, czyli przeszło 800,000 talarów w monecie brzęczącej byłaby pochłonięta.“

„Jego Królewska Mość przystępuje teraz do dokładniejszego wyłuszczenia tego, co w rozmaitych gałęziach zarządu wewnętrznego uczynionem i rozporządzonem zostało.“

„Na pamiątkę reformacyi przez Doktora Marcina Lutra uskutecznionej, rozkazał Jego K. M. obchodzić powszechną uroczystość

dziękczynienia i radości, a to w dniu 31-wszym Października r. b., iako w dniu, w którym Luter pierwszy swój krok publiczny w nauce wiary Chrześcijańskiej uczynił. Dla owych Gmin, w których się nabożeństwo w języku Finnińskim odprawia, kazał Jego K. M. nową książkę do nabożeństwa na język Finniński przełożyć, i rozporządził, aby iey, gdy wydana będzie, od pierwszej Niedzieli adwentowej r. b. używano.“

„Dla utworzonego w stolicy towarzystwa bibliyego, kazał Jego K. M. przywilej i ustawy wydać; nadto zostały nie tylko w największej części Powiatów, lecz także i w kilkunastu miastach i miejscach, osobne towarzystwa biblijne urządzone. Z wielkiem ukontentowaniem dowiedział się Jego K. M. o postępie, z jakim te instytucje rozkrzewianie Pisma S. między mniej mającymi Poddanymi wspierały, i rozporządził, aby na wsparcie tego przedmiotu w dzień setnicy reformacji po całym Państwie składkę zbierano.“

„Podaniem Stanów względem rozkrzewienia szczepienia ospy krowiej zniewolony, ustanowił Jego K. M. porządek tegoż szczepienia, aby przepisom w tej mierze z czasu do czasu wydawanym, większą doskonałość i lepszą zwieźłość nadać.“

„Względem stolicy wydał Jego K. M. osobne rozporządzenie; dla większego zaś zachęcenia osób ospę szczepiących rozkazał, aby im nagrody i medale przez uchwałę J. H. M. pozwolone, za staraniem Wielkorządców, sposobem do wzbudzenia uwagi zdolnym rozdawano, i wiadomość o tem w gazetach umieszczano.“

„Jego K. M. wydał rozporządzenie względem tego, co w razie zarazy ospy naturalnej zachować należy, i względem karania owych, którzyby przez zaniedbanie wałecynacyt rozszerzanie się tej zarazy zrzadzili.“

(Dalszy ciąg nastąpi.)

P r u s y .

Korrespondent Norymberski donosi, że Kanclerz Stanu Xiążę Hardenberg, wyjechał z Berlina do Prowincyi Nad-Renńskich, dla przekonania się na miejscu o potrzebach i życzeniach tamecznego Ludu, żądającego utrzymania tych instytucyi, z iakimi przeszedł pod panowanie N. Króla Pruskiego.

Tajny Radca Stanu Daniels, mianowany tymczasowym Prezesem naczelnego Sądu appellacyynego w Kolonii, rzekł w mowie, mianey podczas objęcia urzędu swojego, te godne uwagi słowa: „Uznać trudne położenie Sędziego. Dwóm stronom spór z sobą

wiedzącym, niepodobna jest zadosyć uczynić. Tylko publiczne toczenie się rozpraw sądowych zachowuje Sędziego od wszelkiego podejrzenia, i jest naybezpieczniejszym publicznym iego. Gdy bowiem obustronne mowy, dowody i onychże zbitanie, tudzież pobudki wyroku słyszysz Publiczność, potrafi prędzej lub później prawdę i słuszność od fałszu i niestaszności rozróżnić.“

Prusacy zajmują się, podobnie iak Niederlandczyki, rękodzielami swoimi. Utworzyło się w Prusiech towarzystwo (złożone z 4,000 osób różnego stanu, a mające także w gronie swoim kilkunastu kupców i fabrykantów), które obowiązało się pod przysięgę nie sprzedawać i nie używać żadnych innych rękodzielnianych piodów, iak tylko krajowych.

Rozmaite Wiadomości.

Polacy w Litwie, w W. Xięstwie Poznanskiem i w wolnem mieście Krakowie, uczcili obrzędem religijnym pamięć Tadeusza Kościuszki. Rządy Rossyjski i Pruski dały z uprzejmością upoważnienie do tego żałobnego obchodu, na którym znajdował się w Poznaniu Xiążę Radziwiłł Namiestnik Królewski z Małżonką i całą rodziną swoją, Polscy Jenerałowie Dąbrowski i Umiński, Pruski Jenerał Porucznik Amilkar Kosiński, tudzież inni Jenerałowie i Urzędnicy Pruscy, a w Krakowie Pełnomocny Kommissarz N. Cesarza i Króla Alexandra z Senatem tego wolnego miasta, z zebranemi teraz na Seym Reprezentantami, z Officernami różnego stopnia i mnóstwem ludu miejskiego i z okolic przybyłego.

Przyiechali do Lwowa dnia 5go i 6go Stycznia.

P. Blum, Zarządca huty, z Solca. — W. Łagowski Franciszek, z Polski. — W. Piątkowski Ignacy, z Zółkwi. — W. Siedlarski Stanisław, z Grzędy. — W. Sakin Józef, z Sanoka. — W. Wierzbicki Antoni, z Złoczowa. — W. Wilczyński Mateusz, z Sambora.

Wyiechali ze Lwowa dnia 3go i 4go Stycznia.

W. Drohojowski Marzymilian, do Zółkwi. — P. Garibald kupiec, do Włoch. — W. Nanowski Stanisław, do Przemysła. — P. Seligman Józef, do Stryja. — W. Studziński Stanisław, do Zółkwi. — W. Świątkiewicz Franciszek C. K. Kapitan, do Zółkwi. — W. Tchorzniccki Bogusław, do Gródka.